

Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце ўніверсітэта

_____ А.В.Фільгіна

_____ /вуч.
Рэгістрацыйны № УД-_____

БЕЛАРУСКАЯ МОВА (ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА)

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі

па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей:

1-88 01 01 “Фізічная культура (па накірунках)”;

1-88 01 02 “Аздараўленчая і адаптыўная фізічная культура
(па накірунках)”;

1-88 01 03 “Фізічная рэабілітацыя і эргатэрапія (па накірунках)”;

1-88 02 01 “Спартыўна-педагагічная дзейнасць (па накірунках)”;

1-89 02 01 “Спартыўна-турыстычная дзейнасць (па накірунках)”

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту АСВА 1-02 03 03, уведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 г. № 87, і тыпавай праграмы (“Беларуская мова (прафесійная лексіка)”: тыпавая вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў /Склад.: М.Р.Прыгодзіч, Г.І. Кулеш, Н.П. Лобань; пад рэд. М.Р. Прыгодзіча. – Мінск: РІВШ, 2008. – 28 с., зацверджана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 2 верасня 2008 г., рэгістрацыйны № ТД-СГ.015/тып.).

СКЛАДАЛЬНІКІ:

М.М.Круталевіч, прафесар кафедры беларускай і рускай моў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

А.І.Шаблоўскі, загадчык кафедры беларускай і рускай моў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”, кандыдат філалагічных навук

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Н.М.Даўгулевіч, загадчык кафедры лінгвістычных дысцыплін і міжкультурных камунікацый установы адукацыі “Міжнародны дзяржаўны экалагічны інстытут імя А.Д.Сахарова” Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

У.М. Сівіцкі, загадчык кафедры сацыяльна-гуманітарных навук установы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія авіяцыі”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай беларускай і рускай моў ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”
(праатакол ад 12.12 2019 № 7);

саветам факультэта аздараўленчай фізічнай культуры і турызму ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”
(праатакол ад 18.12.2019 № __);

навукова-метадычным саветам ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры”
(праатакол ад _____ № __)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Беларуская мова (прафесійная лексіка) – вучэбная дысцыпліна, якая дапамагае студэнтам павысіць узровень валодання беларускай мовай, сфарміраваць камунікатыўна развітую асобу, здольную ствараць і перакладаць прафесійна арыентаваныя і навуковыя тэксты, весці дзелавую дакументацыю, выступаць з навуковымі паведамленнямі і публічнымі прамовамі.

Вучэбная праграма ўстанова атрымання вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” складзена на аснове адукацыйнага стандарту АСВА 1-02 03 03, уведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 г. № 87, і тыпавай праграмы (“Беларуская мова (прафесійная лексіка)”: тыпавая вучэбная праграма для вышэйшых навучальных устаноў /Склад.: М.Р.Прыгодзіч, Г.І. Кулеш, Н.П. Лобань; пад рэд. М.Р. Прыгодзіча. – Мінск: РІВШ, 2008. – 28 с., зацверджана Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь 2 верасня 2008 г., рэгістрацыйны № ТД-СГ.015/тып.).

Вучэбная праграма “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” накіравана на засваенне і прафесійнае прымяненне беларускай навуковай тэрміналогіі, выпрацоўку ў студэнтаў уменняў правільна ўспрымаць спецыяльную інфармацыю на беларускай мове, а таксама дакладна і асэнсавана выказваць любую думку, спрыяць павышэнню грамадскага прэстыжу беларускай літаратурнай мовы як мовы тытульнай нацыі ў Рэспубліцы Беларусь.

Дысцыпліна “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” выконвае важную ролю на нефілалагічных факультэтах і займае сваё асаблівае месца. Яе выкладанне мае сваю спецыфіку, абумоўленую наяўнасцю беларуска-рускага двухмоўя, таму пэўныя правілы і нормы беларускай літаратурнай мовы (асабліва фанетычныя, арфаэпічныя і сінтаксічныя) часам супастаўляюцца з правіламі і нормамаі сучаснай рускай мовы.

Пры вывучэнні дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” прадугледжваецца пераемнасць і сувязь яе з іншымі дысцыплінамі (тэорыя і метадыка фізічнага фыхавання, фізіялогія, біямеханіка, анатомія і інш.), а таксама са школьным курсам беларускай мовы. Асаблівая ўвага пры выкладанні асобных тэм павінна ўдзяляцца вывучэнню спецыфічных рыс беларускай мовы і маўлення, што з’яўляецца надзвычай важным ва ўмовах білінгвізму. Практычныя заняткі, прадугледжаныя вучэбным планам, узаемна звязаны і арганічна дапаўняюць адно аднаго, даючы магчымасць паглыбіць і ўдасканаліць набытыя веды. Пэўная колькасць тэм па вучэбнай дысцыпліне адведзена на самастойнае вывучэнне. Такая праца прывівае навыкі самастойнай вучобы, выходзіць ў студэнтаў адказнасць, будзіць імкненне да самаразвіцця.

У адпаведнасці з вучэбнымі планамаі ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт фізічнай культуры” на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” адводзіцца: усяго – 54 гадзіны, аўдыторных – 34 гадзіны (у тым ліку 4 гадзіны або 6 гадзін на кіруемую самастойную працу), на самастойную працу – 20 гадзін. Дысцыпліна

вывучаецца на 2 курсе ў першым або другім семестры ў адпаведнасці з вучэбнымі планамі факультэтаў.

МЭТА І ЗАДАЧЫ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Мэта вучэбнай дысцыпліны:

павысіць культуру беларускага маўлення, выпрацаваць і замацаваць практычныя ўменні і навыкі карыстання вуснай і пісьмовай мовай у сферы спецыяльнай камунікацыі.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- 1) пашырыць і ўзбагаціць прафесійны лексічны запас будучых спецыялістаў, выпрацаваць уменне практычнага карыстання тэрміналогіяй і прафесійнай лексікай па спецыяльнасці;
- 2) даць неабходную сістэму ведаў пра арфаэпічныя, граматычныя і словаўтваральныя нормы беларускай літаратурнай мовы;
- 3) выпрацаваць навыкі крытычнага успрымання навуковых тэкстаў па спецыяльнасці і білінгвальнага беларуска-рускага перакладу.

ПАТРАБАВАННІ ДА ФАРМІРАВАННЯ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ І ЎЗРОЎНЮ ЗАСВАЕННЯ ЗМЕСТУ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” фарміруюцца наступныя кампетэнцыі:

акадэмічныя:

- 1) умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;
- 2) умець працаваць самастойна.
- 3) мець навыкі, якія звязаны з выкарыстаннем тэхнічных сродкаў, кіраваннем інфармацыяй і працай з камп’ютарам;
- 4) валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі;

сацыяльна-асобасныя:

- 1) валодаць якасцямі грамадзянскасці;
- 2) валодаць здольнасцю да міжасобасных камунікацый;
- 3) валодаць навыкамі зберажэння здароўя;
- 4) умець працаваць у камандзе;
- 5) быць здольным да самаадукацыі і ўдасканалення прафесійнай дзейнасці;

прафесійныя:

- 1) арганізоўваць і праводзіць вучэбныя заняткі разнастайных відаў і формаў;
- 2) выкарыстоўваць аптымальныя метады, формы і сродкі выхавання.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” студэнт павінен

ведаць:

- ролю мовы і маўлення ў працэсе сацыяльна-прафесійных зносін;
- месца і ролю беларускай мовы ў славянскай і еўрапейскай супольнасці народаў і моў;
- арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы;
- сістэму лексічных, граматычных і стылістычных сродкаў беларускай мовы;
- прафесійную лексіку;
- тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі па адпаведных сферах навукова-прафесійнай дзейнасці;

умець:

- паспяхова карыстацца вуснай і пісьмовай мовай;
- пазбягаць тыповых маўленчых памылак у сферы прафесійнай дзейнасці;
- адэкватна ўспрымаць прафесійныя тэксты і навуковую галіновую інфармацыю;
- ствараць, перакладаць і анатаваць прафесійна арыентаваныя тэксты;

валодаць:

- беларускай навуковай тэрміналогіяй па адпаведнай спецыяльнасці;
- нормамі беларускай літаратурнай мовы;
- уменнямі і навыкамі працы са спецыяльнымі тэкстамі на беларускай мове, тэрміналагічнымі слоўнікамі і даведнікамі.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” на дзённай форме атрымання адукацыі разлічана:

1. Для студэнтаў факультэтаў СГіА, МВС, АФКіТ на агульную колькасць гадзін – 34, з іх 30 – аўдыторныя гадзіны. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах дзейнасці: практычныя заняткі – 30 гадзін. Падстава: рабочыя планы і графікі адукацыйнага працэсу.

2. Для студэнтаў факультэта АФКіТ, якія навучаюцца па спецыяльнасці “Менеджмент у турызме”, на агульную колькасць гадзін – 34, з іх 28 – аўдыторныя гадзіны. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах дзейнасці: практычныя заняткі – 28 гадзін. Падстава: рабочыя планы і графікі адукацыйнага працэсу.

Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне – **залік**.

Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” на завочнай форме атрымання вышэйшай адукацыі разлічана на агульную колькасць гадзін – 34 гадзіны, з іх 8 – аўдыторныя гадзіны. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах дзейнасці: практычныя заняткі – 8 гадзін.

Форма бягучай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне – **залік**.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел I. БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЯЕ МЕСЦА Ў СІСТЭМЕ АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧЫХ І НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ

Тэма 1. МОВА І СОЦЫУМ

Асноўныя функцыі мовы ў грамадстве. Агульныя звесткі пра мову і яе паходжанне. Беларуская мова сярод іншых моў свету. Беларуская мова як адзін з базавых элементаў нацыянальнай культуры. Месца курса ў сістэме сацыяльна-гуманітарных навук, яго сувязь з іншымі дысцыплінамі. Асноўныя тэрміны і паняцці курса. Роля дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў УВА.

Раздзел II. ПАХОДЖАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Тэма 2. ПАХОДЖАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ І АСНОЎНЫЯ ЭТАПЫ ЯЕ РАЗВІЦЦЯ

Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVI ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Новая (сучасная) беларуская мова XIX – пачатку XX ст. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX–пачатку XXI ст.

Раздзел III. ФУНКЦЫЯНАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ВА ЎМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ

Тэма 3. БІЛІНГВІЗМ І МОЎНАЯ НОРМА

Паняцце білінгвізму. Моўная інтэрферэнцыя і яе віды. Спецыфіка гукавой сістэмы беларускай мовы. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім (на прыкладзе тэрмінаў). Акцэнталагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Акцэнталагічныя памылкі ў сферы спецыяльнай камунікацыі. Словаўтваральныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Парушэнні словаўтваральных нормаў беларускай мовы (на прыкладзе тэрмінаў).

Тэма 4. НОРМЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Моўныя нормы і правільнасць маўлення. Марфалагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асноўныя нормы ўжывання назоўнікаў, прыметнікаў, лічэбнікаў, займеннікаў, прыслоўяў, дзеясловаў і дзеяслоўных формаў у сферы спецыяльнай камунікацыі. Адхіленні ад марфалагічнай нормы.

Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак.

Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы.

Раздзел 4. ЛЕКСІКА І ЛЕКСІКАГРАФІЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Тэма 5. ЛЕКСІЧНАЯ СІСТЭМА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Паняцце пра лексічную сістэму. Лексіка беларускай мовы паводле сферы ўжывання. Асноўныя прычыны запазычвання лексікі (на прыкладзе тэрмінаў). Асваенне іншамоўных слоў беларускай мовай (на прыкладзе тэрмінаў).

Тэма 6. БЕЛАРУСКАЯ НАВУКОВАЯ ТЭРМІНАЛОГІЯ. ТЭРМІНАЛАГІЧНЫЯ СЛОЎНІКІ

Перыяды развіцця беларускай навуковай тэрміналогіі. Асноўныя прынцыпы выпрацоўкі беларускай навуковай тэрміналогіі ў 20–30-я гг. XX ст. Крыніцы фарміравання беларускай тэрміналогіі. Роля жывой народнай мовы ў складванні і развіцці беларускай тэрміналагічнай лексікі. Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе.

Спецыяльная лексіка як частка лексічнай сістэмы беларускай літаратурнай мовы. Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміны-сінонімы, іх тыпы. Тэрміны-антонімы, іх тыпы. Аманімічныя ўнутрымоўныя і міжнавуковыя тэрміны. Структурная характарыстыка тэрмінаў. Тэрміны-словы (невыворныя, вытворныя, складаныя, абрэвіятуры), тэрміны-словазлучэнні (свабодныя і несвабодныя), сімвалы-словы. Лексіка-граматычная характарыстыка тэрмінаў: тэрміны-назоўнікі, тэрміны-прыметнікі, тэрміны-дзеясловы, тэрміны-прыслоўі, тэрміны-лічэбнікі. Уласныя назоўнікі ў структуры тэрмінаў.

Асаблівасці словаўтварэння беларускай тэрміналогіі. Спосабы і сродкі ўтварэння тэрмінаў. Марфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (суфіксальны (у тым ліку – нульсуфіксальны), прэфіксальны, постфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, прэфіксальна-постфіксальны, асноваскладання, асноваскладання з суфіксацыяй). Немарфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (словаскладанне, абрэвіяцыя, лексіка-семантычны, уласналексічны, марфалага-сінтаксічны, сінтаксічны). Сувязь тэрміналогіі з фразеалогіяй. Пераход тэрміналагічных і прафесійных адзінак у фразеалагізмы.

Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі па фізічнай культуры і спорту, іх роля і месца ў лексікаграфічнай сістэме беларускай мовы Сістэма падачы тэрмінаў у слоўніках розных тыпаў (тлумачальных і перакладных, слоўніках іншамоўных слоў). Электронныя тэрміналагічныя слоўнікі. Гісторыя фарміравання беларускай тэрміналогіі фізічнай культуры і спорту.

Тэрміналагічная лексікаграфія 20–30-х, 50–80-х, 90-х гадоў XX ст. і нашага часу.

Раздзел V. ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ МОВЫ

Тэма 7. АСНОВЫ ФУНКЦЫЯНАЛЬНАЙ СТЫЛІСТЫКІ

Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў. Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, размоўны, канфесійны), іх адрозненне.

Тэма 8. ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Навуковы стыль. Асноўныя рысы навуковага стылю. Навуковы стыль і яго падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-тэхнічны, навукова-інфармацыйны, навукова-даведачны, вучэбна-навуковы, навукова-папулярны). Асноўныя рысы навуковага стылю. Кампазіцыя навуковага тэксту. Цытаты і спасылкі, іх афармленне. Жанравая разнастайнасць навуковых тэкстаў (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ, тэзісы і інш.). Патрабаванні да іх напісання і афармлення. Праца з навуковымі тэкстамі, іх аналіз, анатаванне і рэферыраванне. Моўныя сродкі навуковага стылю. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Асаблівасці перакладу на беларускую мову навуковых тэкстаў.

Мова справавой сферы. Асноўныя рысы афіцыйна-справавога стылю. Падстылі афіцыйна-справавога стылю (канцылярскі (адміністрацыйна-канцылярскі), юрыдычны, дыпламатычны). Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загалавак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выказаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў.

Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, справавыя пісьмы і інш.). Правілы іх напісання і афармлення. Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Стварэнне тэкстаў афіцыйна-справавога стылю (заява, аўтабіяграфія, даверанасць і інш.) і іх аналіз. Асаблівасці перакладу на беларускую мову афіцыйна-справавых тэкстаў.

Раздзел 6. КУЛЬТУРА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ

Тэма 9. ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ

Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня, багацце (разнастайнасць), лаканічнасць, дарэчнасць, выразнасць маўлення. Тэхніка і выразнасць вуснага маўлення.

Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў маўленчай дзейнасці. Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Маўленчы этыкет і культура зносін

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
(дзённая форма атрымання адукацыі, факультэты: СГіА, МВС, АФКіТ)

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы; пералік вивучаемых пытанняў	Коль-ць аўдыторных гадзін		Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі і інш.)	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Практычныя заняткі	Кіруемая самастойная работа			
1	2	3	4	5	6	7
Раздзел I	БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЯЕ МЕСЦА Ў СІСТЭМЕ АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧЫХ І НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ	2	–			
Тэма 1	Мова і соцыум	2	–			
1.1	Асноўныя функцыі мовы ў грамадстве. Агульныя звесткі пра мову і яе паходжанне. Беларуская мова сярод іншых моў свету. Беларуская мова як адзін з базавых элементаў нацыянальнай культуры. Месца курса ў сістэме сацыяльна-гуманітарных навук, яго сувязь з іншымі дысцыплінамі. Асноўныя тэрміны і паняцці курса. Роля дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў УВА	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[3], [8], [11], [18]	Стартавы кантроль ведаў студэнтаў (дыктант, тэст)
Раздзел II	ПАХОДЖАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	2	–			
Тэма 2	Паходжанне беларускай мовы і асноўныя этапы яе развіцця	2	–			
2.1	Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVI ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Новая (сучасная) беларуская мова XIX – пачатку XX ст. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX–пачатку XXI ст.	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [16], [20]	Выкананне практыкаванняў па спецыяльнасці, апытванне па тэме, тэсты

1	2	3	4	5	6	7
Раздзел III	ФУНКЦЫЯ НАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ВА ЎМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ	4	4			
Тэма 3	Білінгвізм і моўная норма	2	–			
3.1	Паняцце білінгвізму. Моўная інтэрферэнцыя і яе віды. Спецыфіка гукавой сістэмы беларускай мовы. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім (на прыкладзе тэрмінаў). Акцэнталагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Акцэнталагічныя памылкі ў сферы спецыяльнай камунікацыі. Словаўтваральныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Парушэнні словаўтваральных нормаў беларускай мовы (на прыкладзе тэрмінаў)	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка)», раздатачны матэрыял	[8], [16], [20]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую
Тэма 4	Нормы беларускай мовы	2	–			
4.1	Моўныя нормы і правільнасць маўлення. Марфалагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асноўныя нормы ўжывання назоўнікаў, прыметнікаў, лічэбнікаў, займеннікаў, прыслоўяў, дзеясловаў і дзеяслоўных формаў у сферы спецыяльнай камунікацыі. Адхіленні ад марфалагічнай нормы	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [15], [19], [22]	Выкананне пісьмовых практыкаванняў з іх аналізам
4.2	Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак	–	2	ЭВМК «Беларуская мова (праф. лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Пераказ тэкстаў па спецыяльнасці з іх аналізам
4.3	Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы	–	2	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Выкананне пісьмовых практыкаванняў

1	2	3	4	5	6	7
Раздзел IV	ЛЕКСІКА І ЛЕКСІКАГРАФІЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	10	–			
Тэма 5	Лексічная сістэма беларускай мовы	2	–			
5.1	Паняцце пра лексічную сістэму. Лексіка беларускай мовы паводле сферы ўжывання. Асноўныя прычыны запазычвання лексікі (на прыкладзе тэрмінаў). Асваенне іншамоўных слоў беларускай мовай (на прыкладзе тэрмінаў)	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (праф. лексіка)», раздатачны матэрыял	[2], [4], [8], [13], [5], [7], [12], [13], [16]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую. Выкананне тэстаў
Тэма 6	Беларуская навуковая тэрміналогія. Тэрміналагічныя слоўнікі	8	–			
6.1	Перыяды развіцця беларускай навуковай тэрміналогіі. Асноўныя прынцыпы выпрацоўкі беларускай навуковай тэрміналогіі ў 20–30-я гг. XX ст. Крыніцы фарміравання беларускай тэрміналогіі. Роля жывой народнай мовы ў складванні і развіцці беларускай тэрміналагічнай лексікі. Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[2], [5], [8], [11], [12], [16], [18], [21], [24]	Складанне слоўніка спартыўнай тэрміналогіі
6.2	Спецыяльная лексіка як частка лексічнай сістэмы беларускай літаратурнай мовы. Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміны-сінонімы, іх тыпы. Тэрміны-антонімы, іх тыпы. Аманімічныя ўнутрымоўныя і міжнавуковыя тэрміны. Структурная характарыстыка тэрмінаў. Тэрміны-словы (невыворныя, вытворныя, складаныя, абрэвіятуры), тэрміны-словазлучэнні (свабодныя і несвабодныя), сімвалы-словы. Лексіка-граматычная характарыстыка тэрмінаў: тэрміны-назоўнікі, тэрміны-прыметнікі, тэрміны-дзеясловы, тэрміны-прыслоўі, тэрміны-лічэбнікі. Уласныя назоўнікі ў структуры тэрмінаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаванняў
6.3	Асаблівасці словаўтварэння беларускай тэрміналогіі. Спосабы і сродкі ўтварэння тэрмінаў. Марфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (суфіксальны (у тым ліку – нульсуфіксальны), прэфіксальны, постфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, прэфіксальна-	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[8]	Тэставыя заданні. Праца з тэкстамі

	<p>постфіксальны, асноваскладання, асноваскладання з суфіксацыяй). Немарфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (словаскладанне, абрэвіяцыя, лексіка-семантычны, уласналексічны, марфалага-сінтаксічны, сінтаксічны).</p> <p>Сувязь тэрміналогіі з фразеалогіяй. Пераход тэрміналагічных і прафесійных адзінак у фразеалагізмы</p>					
6.4	<p>Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі па фізічнай культуры і спорту, іх роля і месца ў лексікаграфічнай сістэме беларускай мовы</p> <p>Сістэма падачы тэрмінаў у слоўніках розных тыпаў (тлумачальных і перакладных, слоўніках іншамовных слоў). Электронныя тэрміналагічныя слоўнікі.</p> <p>Гісторыя фарміравання беларускай тэрміналогіі фізічнай культуры і спорту. Тэрміналагічная лексікаграфія 20–30-х, 50–80-х, 90-х гадоў XX ст. і нашага часу</p>	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Пісьмовая праца на аснове тэкстаў па спецыяльнасці
Раздзел V	ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ МОВЫ	8	–			
Тэма 7	Асновы функцыянальнай стылістыкі	2	–			
7.1	<p>Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў. Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, размоўны, канфесійны), іх адрозненне</p>	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[7], [8], [12], [14], [16], [18], [20]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаван- няў
Тэма 8	Функцыянальныя стылі беларускай мовы	6	–			

8.1	Навуковы стыль. Асноўныя рысы навуковага стылю. Навуковы стыль і яго падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-тэхнічны, навукова-інфармацыйны, навукова-даведачны, вучэбна-навуковы, навукова-папулярны). Асноўныя рысы навуковага стылю. Кампазіцыя навуковага тэксту. Цытаты і спасылкі, іх афармленне. Жанравая разнастайнасць навуковых тэкстаў (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ, тэзісы і інш.). Патрабаванні да іх напісання і афармлення. Праца з навуковымі тэкстамі, іх аналіз, анатаванне і рэферыраванне. Моўныя сродкі навуковага стылю. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Асаблівасці перакладу на беларускую мову навуковых тэкстаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Анатаванне і рэферыраванне тэкстаў. Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці
-----	--	---	---	---------------------------------	--	--

1	2	3	4	5	6	7
8.2	Мова справавой сферы. Асноўныя рысы афіцыйна-справавога стылю. Падстылі афіцыйна-справавога стылю (канцылярскі (адміністрацыйна-канцылярскі), юрыдычны, дыпламатычны). Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выказаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Выкананне практыкаванняў
8.3	Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, справавыя пісьмы і інш.). Правілы іх напісання і афармлення. Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Стварэнне тэкстаў афіцыйна-справавога стылю (заява, аўтабіяграфія, даверанасць і інш.) і іх аналіз.. Асаблівасці перакладу на беларускую мову афіцыйна-справавых тэкстаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Кантрольная работа
Раздзел VI	КУЛЬТУРА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ	4	–			
Тэма 9	Тэорыя і практыка прафесійнага маўлення	4	–			
9.1	Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня, багацце (разнастайнасць), лаканічнасць,	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12]	Падрыхтоўка рэферата

	дарэчнасць, выразнасць маўлення. Тэхніка і выразнасць вуснага маўлення					
9.2	Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў маўленчай дзейнасці. Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Маўленчы этыкет і культура зносін	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12],]	Падрыхтоўка вуснага паведамлення
	Усяго	30	4			

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
(дзённая форма атрымання адукацыі, факультэт АФКіТ, спецыяльнасць “Менеджмент у турызме”)

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы; пералік вивучаемых пытанняў	Коль-ць аўдыторных гадзін		Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі і інш.)	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Практычныя заняткі	Кіруемая самастойная работа			
1	2	3	4	5	6	7
Раздзел I	БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЯЕ МЕСЦА Ў СІСТЭМЕ АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧЫХ І НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ	2	–			
Тэма 1	Мова і соцыум	2	–			
1.1	Асноўныя функцыі мовы ў грамадстве. Агульныя звесткі пра мову і яе паходжанне. Беларуская мова сярод іншых моў свету. Беларуская мова як адзін з базавых элементаў нацыянальнай культуры. Месца курса ў сістэме сацыяльна-гуманітарных навук, яго сувязь з іншымі дысцыплінамі. Асноўныя тэрміны і паняцці курса. Роля дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў УВА	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[3], [8], [11], [18]	Стартавы кантроль ведаў студэнтаў (дыктант, тест)
Раздзел II	ПАХОДЖАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	2	–			
Тэма 2	Паходжанне беларускай мовы і асноўныя этапы яе развіцця	2	–			
2.1	Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVI ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Новая (сучасная) беларуская мова XIX – пачатку XX ст. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX–пачатку XXI ст.	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [16], [20]	Выкананне практыкаванняў па спецыяльнасці, апытванне па тэме. Тэсты

1	2	3	4	5	6	7
Раздел III	ФУНКЦЫЯ НАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ВА ЎМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ	4	4			
Тэма 3	Білінгвізм і моўная норма	2	–			
3.1	Паняцце білінгвізму. Моўная інтэрферэнцыя і яе віды. Спецыфіка гукавой сістэмы беларускай мовы. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім (на прыкладзе тэрмінаў). Акцэнталагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Акцэнталагічныя памылкі ў сферы спецыяльнай камунікацыі. Словаўтваральныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Парушэнні словаўтваральных нормаў беларускай мовы (на прыкладзе тэрмінаў)	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[8], [16], [20]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую
Тэма 4	Нормы беларускай мовы	2	4			
4.1	Моўныя нормы і правільнасць маўлення. Марфалагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асноўныя нормы ўжывання назоўнікаў, прыметнікаў, лічэбнікаў, займеннікаў, прыслоўяў, дзеясловаў і дзеяслоўных формаў у сферы спецыяльнай камунікацыі. Адхіленні ад марфалагічнай нормы	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [15], [19], [22]	Выкананне пісьмовых практыкаванняў з іх аналізам
4.2	Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак	–	2	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Канспектаванне і пераказ тэкстаў па спецыяльнасці з іх аналізам
4.3	Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы	–	2	ЭВМК «Беларуская мова (прафесійная лексіка), раздатачны	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Канспектаванне і пераказ тэкстаў па спецыяльнасці з іх аналізам

				матэрыял		
Раздзел IV	ЛЕКСІКА І ЛЕКСІКАГРАФІЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	10	–			
Тэма 5	Лексічная сістэма беларускай мовы	2	–			
5.1	Паняцце пра лексічную сістэму. Лексіка беларускай мовы паводле сферы ўжывання. Асноўныя прычыны запазычвання лексікі (на прыкладзе тэрмінаў). Асваенне іншамоўных слоў беларускай мовай (на прыкладзе тэрмінаў)	2	–	ЭВМК «Беларуская мова (праф. лексіка), раздатачны матэрыял	[2], [4], [8], [13], [5], [7], [12], [13], [16]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую. Выкананне тэстаў
1	2	3	4	5	6	7
Тэма 6	Беларуская навуковая тэрміналогія. Тэрміналагічныя слоўнікі	8	–			
6.1	Перыяды развіцця беларускай навуковай тэрміналогіі. Асноўныя прынцыпы выпрацоўкі беларускай навуковай тэрміналогіі ў 20–30-я гг. XX ст. Крыніцы фарміравання беларускай тэрміналогіі. Роля жывой народнай мовы ў складванні і развіцці беларускай тэрміналагічнай лексікі. Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[2], [5], [8], [11], [12], [16], [18], [21], [24]	Складанне слоўніка спартыўнай тэрміналогіі
6.2	Спецыяльная лексіка як частка лексічнай сістэмы беларускай літаратурнай мовы. Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміны-сінонімы, іх тыпы. Тэрміны-антонімы, іх тыпы. Аманімічныя ўнутрымоўныя і міжнавуковыя тэрміны. Структурная характарыстыка тэрмінаў. Тэрміны-словы (невыворныя, вытворныя, складаныя, абрэвіятуры), тэрміны-словазлучэнні (свабодныя і несвабодныя), сімвалы-словы. Лексіка-граматычная характарыстыка тэрмінаў: тэрміны-назоўнікі, тэрміны-прыметнікі, тэрміны-дзеясловы, тэрміны-прыслоўі, тэрміны-лічэбнікі. Уласныя назоўнікі ў структуры тэрмінаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаванняў
6.3	Асаблівасці словаўтварэння беларускай тэрміналогіі. Спосабы і сродкі ўтварэння тэрмінаў. Марфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (суфіксальны (у тым ліку – нульсуфіксальны), прэфіксальны, постфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, прэфіксальна-постфіксальны, асноваскладання, асноваскладання з суфіксацыяй).	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[8]	Тэставыя заданні. Праца з тэкстамі

	Немарфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (словаскладанне, абрэвіяцыя, лексіка-семантычны, уласналексічны, марфалага-сінтаксічны, сінтаксічны). Сувязь тэрміналогіі з фразеалогіяй. Пераход тэрміналагічных і прафесійных адзінак у фразеалагізмы					
6.4	Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі па фізічнай культуры і спорту, іх роля і месца ў лексікаграфічнай сістэме беларускай мовы Сістэма падачы тэрмінаў у слоўніках розных тыпаў (тлумачальных і перакладных, слоўніках іншамойных слоў). Электронныя тэрміналагічныя слоўнікі. Гісторыя фарміравання беларускай тэрміналогіі фізічнай культуры і спорту. Тэрміналагічная лексікаграфія 20–30-х, 50–80-х, 90-х гадоў XX ст. і нашага часу	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Пісьмовая работа на аснове тэкстаў па спецыяльнасці
Раздел V	ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ МОВЫ	8	–			
Тэма 7	Асновы функцыянальнай стылістыкі	2	–			
7.1	Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў. Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, размоўны, канфесійны), іх адрозненне	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[7], [8], [12], [14], [16], [18], [20]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаванняў
Тэма 8	Функцыянальныя стылі беларускай мовы	6	–			
8.1	Навуковы стыль. Асноўныя рысы навуковага стылю. Навуковы стыль і яго падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-тэхнічны, навукова-інфармацыйны, навукова-даведачны, вучэбна-навуковы, навукова-папулярны). Асноўныя рысы навуковага стылю. Кампазіцыя навуковага тэксту. Цытаты і спасылкі, іх афармленне. Жанравая разнастайнасць навуковых тэкстаў (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ, тэзісы і інш.). Патрабаванні да іх напісання і афармлення. Праца з навуковымі тэкстамі, іх аналіз, анатаванне і рэферыраванне. Моўныя сродкі навуковага стылю. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Асаблівасці перакладу на беларускую мову навуковых тэкстаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Анатаванне і рэферыраванне тэкстаў. Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці

1	2	3	4	5	6	7
8.2	Мова справавой сферы. Асноўныя рысы афіцыйна-справавога стылю. Падстылі афіцыйна-справавога стылю (канцылярскі (адміністрацыйна-канцылярскі), юрыдычны, дыпламатычны). Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Кампазіцыя афіцыйна-справавога тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выказаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Выкананне практыкаванняў
8.3	Віды афіцыйна-справавога тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, справавыя пісьмы і інш.). Правілы іх напісання і афармлення. Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Стварэнне тэкстаў афіцыйна-справавога стылю (заява, аўтабіяграфія, даверанасць і інш.) і іх аналіз.. Асаблівасці перакладу на беларускую мову афіцыйна-справавога тэкстаў	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Кантрольная праца
Раздзел VI	КУЛЬТУРА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ	2	2			
Тэма 9	Тэорыя і практыка прафесійнага маўлення	2	2			
9.1	Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня, багацце (разнастайнасць), лаканічнасць, дарэчнасць, выразнасць маўлення. Тэхніка і выразнасць вуснага маўлення		2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12]	Падрыхтоўка рэферата
9.2	Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў маўленчай дзейнасці. Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Маўленчы этыкет і культура зносін	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12],]	Падрыхтоўка вуснага паведамлення
	Усяго	28	6			

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
(завочная форма атрымання адукацыі)

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы; пералік вывучаемых пытанняў	Коль-сць аўд-ых гадзін	Самастойная праца	Матэрыяльнае забеспячэнне заяткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі і інш.)	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Практычныя заяткі				
1	2	3	4	5	6	7
Раздзел I	БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЯЕ МЕСЦА Ў СІСТЭМЕ АГУЛЬНАЧАЛАВЕЧЫХ І НАЦЫЯНАЛЬНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ	-	2			
Тэма 1	Мова і соцыум	-	2			
1.1	Асноўныя функцыі мовы ў грамадстве. Агульныя звесткі пра мову і яе паходжанне. Беларуская мова сярод іншых моў свету. Беларуская мова як адзін з базавых элементаў нацыянальнай культуры. Месца курса ў сістэме сацыяльна-гуманітарных навук, яго сувязь з іншымі дысцыплінамі. Асноўныя тэрміны і паняцці курса. Роля дысцыпліны ў фарміраванні і развіцці сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў УВА	-	2	ЭВМК “Беларуская мова (праф. лексіка)”, раздатачны матэрыял”	[3], [8], [11], [18]	Стартавы кантроль ведаў студэнтаў (дыктант, тест)
Раздзел II	ПАХОДЖАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	2	–			
Тэма 2	Паходжанне беларускай мовы і асноўныя этапы яе развіцця	2	–			
2.1	Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVI ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Новая (сучасная) беларуская мова XIX – пачатку XX ст. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX–пачатку XXI ст.	2	-	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[1], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [16], [20]	Выкананне практыкаванняў па спецыяльнасці, апытванне па тэме. Тэсты

1	2	3	4	5	5	7
Раздел III	ФУНКЦЫЯ НАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ВА ЁМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ	-	8			
Тэма 3	Білінгвізм і моўная норма	-	2			
3.1	Паняцце білінгвізму. Моўная інтэрферэнцыя і яе віды. Спецыфіка гукавой сістэмы беларускай мовы. Арфаэпічныя нормы беларускай літаратурнай мовы і прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім (на прыкладзе тэрмінаў). Акцэнталагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Акцэнталагічныя памылкі ў сферы спецыяльнай камунікацыі. Словаўтваральныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Парушэнні словаўтваральных нормаў беларускай мовы (на прыкладзе тэрмінаў)		2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[8], [16], [20]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую
Тэма 4	Нормы беларускай мовы	-	6			
4.1	Моўныя нормы і правільнасць маўлення. Марфалагічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Асноўныя нормы ўжывання назоўнікаў, прыметнікаў, лічэбнікаў, займеннікаў, прыслоўяў, дзеясловаў і дзеяслоўных формаў у сферы спецыяльнай камунікацыі. Адхіленні ад марфалагічнай нормы		2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [15], [19], [22]	Выкананне пісьмовых практыкаванняў з іх аналізам
4.2	Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Пераказ тэкстаў па спецыяльнасці з іх аналізам
4.3	Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[1], [8], [9], [13], [15], [19], [22]	Выкананне пісьмовых практыкаванняў
Раздел IV	ЛЕКСІКА І ЛЕКСІКАГРАФІЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ	2	8			
Тэма 5	Лексічная сістэма беларускай мовы	-	2			
5.1	Паняцце пра лексічную сістэму. Лексіка беларускай мовы паводле сферы ўжывання. Асноўныя прычыны запазычвання лексікі (на прыкладзе тэрмінаў). Асваенне іншамоўных слоў беларускай мовай (на прыкладзе тэрмінаў)		2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[2], [4], [8], [13], [5], [7], [12], [13], [16]	Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую. Выкананне тэстаў

1	2	3	4	5	6	7
Тэма 6	Беларуская навуковая тэрміналогія. Тэрміналагічныя слоўнікі	2	6			
6.1	Перыяды развіцця беларускай навуковай тэрміналогіі. Асноўныя прынцыпы выпрацоўкі беларускай навуковай тэрміналогіі ў 20–30-я гг. XX ст. Крыніцы фарміравання беларускай тэрміналогіі. Роля жывой народнай мовы ў складванні і развіцці беларускай тэрміналагічнай лексікі. Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[2], [5], [8], [11], [12], [16], [18], [21], [24]	Складанне слоўніка спартыўнай тэрміналогіі
6.2	Спецыяльная лексіка як частка лексічнай сістэмы беларускай літаратурнай мовы. Класіфікацыя тэрмінаў. Тэрміны-сінонімы, іх тыпы. Тэрміны-антонімы, іх тыпы. Аманімічныя ўнутрымоўныя і міжнавуковыя тэрміны. Структурная характарыстыка тэрмінаў. Тэрміны-словы (невыворныя, вытворныя, складаныя, абрэвіятуры), тэрміны-словазлучэнні (свабодныя і несвабодныя), сімвалы-словы. Лексіка-граматычная характарыстыка тэрмінаў: тэрміны-назоўнікі, тэрміны-прыметнікі, тэрміны-дзеясловы, тэрміны-прыслоўі, тэрміны-лічэбнікі. Уласныя назоўнікі ў структуры тэрмінаў	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаванняў
6.3	Асаблівасці словаўтварэння беларускай тэрміналогіі. Спосабы і сродкі ўтварэння тэрмінаў. Марфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (суфіксальны (у тым ліку – нульсуфіксальны), прэфіксальны, постфіксальны, прэфіксальна-суфіксальны, прэфіксальна-постфіксальны, асноваскладання, асноваскладання з суфіксацыяй). Немарфемныя спосабы ўтварэння тэрмінаў (словаскладанне, абрэвіяцыя, лексіка-семантычны, уласналексічны, марфалага-сінтаксічны, сінтаксічны). Сувязь тэрміналогіі з фразеалогіяй. Пераход тэрміналагічных і прафесійных адзінак у фразеалагізмы	2	–	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[8]	Тэставыя заданні. Праца з тэкстамі

6.4	<p>Тэрміналагічныя слоўнікі і даведнікі па фізічнай культуры і спорту, іх роля і месца ў лексікаграфічнай сістэме беларускай мовы Сістэма падачы тэрмінаў у слоўніках розных тыпаў (тлумачальных і перакладных, слоўніках іншамойных слоў). Электронныя тэрміналагічныя слоўнікі.</p> <p>Гісторыя фарміравання беларускай тэрміналогіі фізічнай культуры і спорту. Тэрміналагічная лексікаграфія 20–30-х, 50–80-х, 90-х гадоў XX ст. і нашага часу</p>	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Кантрольная работа
Раздзел V	ФУНКЦЫЯНАЛЬНЫЯ СТЫЛІ МОВЫ	2	6			
Тэма 7	Асновы функцыянальнай стылістыкі	-	2			
7.1	<p>Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў. Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, размоўны, канфесійны), іх адрозненне</p>	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[7], [8], [12], [14], [16], [18], [20]	Апытванне па тэме. Выкананне практыкаванняў
Тэма 8	Функцыянальныя стылі беларускай мовы	2	4			
8.1	<p>Навуковы стыль. Асноўныя рысы навуковага стылю. Навуковы стыль і яго падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-тэхнічны, навукова-інфармацыйны, навукова-даведачны, вучэбна-навуковы, навукова-папулярны). Асноўныя рысы навуковага стылю. Кампазіцыя навуковага тэксту. Цытаты і спасылкі, іх афармленне. Жанравая разнастайнасць навуковых тэкстаў (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ, тэзісы і інш.). Патрабаванні да іх напісання і афармлення. Праца з навуковымі тэкстамі, іх аналіз, анатаванне і рэферыраванне. Моўныя сродкі навуковага стылю. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Асаблівасці перакладу на беларускую мову навуковых тэкстаў</p>	2	-	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [24]	Анатаванне і рэферыраванне тэкстаў. Пераклад тэкстаў па спецыяльнасці

8.2	Мова справавой сферы. Асноўныя рысы афіцыйна-справавога стылю. Падстылі афіцыйна-справавога стылю (канцэлярскі (адміністрацыйна-канцэлярскі), юрыдычны, дыпламатычны). Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выказаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Выкананне практыкаванняў
8.3	Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, справавыя пісьмы і інш.). Правілы іх напісання і афармлення. Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Стварэнне тэкстаў афіцыйна-справавога стылю (заява, аўтабіяграфія, даверанасць і інш.) і іх аналіз. Асаблівасці перакладу на беларускую мову афіцыйна-справавых тэкстаў	-	2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [14], [16], [17], [18], [20], [24]	Аналіз афіцыйна- справавых тэкстаў і іх стварэнне
Раздзел VI	КУЛЬТУРА ПРАФЕСІЙНАГА МАЎЛЕННЯ	2	2			
Тэма 9	Тэорыя і практыка прафесійнага маўлення		-			
9.1	Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня, багацце (разнастайнасць), лаканічнасць, дарэчнасць, выразнасць маўлення. Тэхніка і выразнасць вуснага маўлення		2	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [23], [24]	Падрыхтоўка рэферата
9.2	Узаемадзеянне вербальных і невербальных сродкаў маўленчай дзейнасці. Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Маўленчы этыкет і культура зносін	2	-	ЭВМК, раздатачны матэрыял	[3], [5], [7], [8], [9], [11], [12], [16], [17], [18], [20], [23], [24]	Падрыхтоўка вуснага паведамлення
	Усяго	8	26			

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

АРГАНІЗАЦЫЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў па дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійна лексіка)” прадугледжваецца ў дзвюх формах: самастойная работа студэнтаў і кіруемая самастойная работа студэнтаў (КСР).

З улікам спецыфікі і профілю адукацыі найбольш эфектыўнымі формамі і метадамі арганізацыі самастойнай работы пры засваенні вучэбнай дысцыпліны з’яўляюцца:

- выкананне пісьмовых практыкаванняў і тэстаў;
- выкананне заданняў у форме канспектаў вучэбных матэрыялаў і рэфератаў;
- індывідуальнае вывучэнне літаратуры па тэмах вучэбнай дысцыпліны;
- падрыхтоўка пісьмовых перакладаў з рускай мовы на беларускую вучэбных і навуковых тэкстаў па дысцыплінах спецыялізацыі;
- распрацоўка матэрыялаў для тлумачальных тэрміналагічных слоўнікаў і слоўнікаў прафесіянальнай лексікі па відах спорту;
- падрыхтоўка прэзентацый для публічных выступленняў (дакладаў) па тэмах вучэбнай праграмы і дысцыплінах спецыялізацыі.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ЗАДАНИЯЎ КІРУЕМАЙ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Факультэты СГіА, МВС, АФКіТ, дзённая форма атрымання адукацыі:

1. Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак.

2. Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы.

Факультэт АФКіТ, спецыяльнасць “Менеджмент у турызме”, дзённая форма атрымання адукацыі:

1. Арфаграфічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Прынцыпы і нормы беларускай арфаграфіі Асноўныя правілы беларускай арфаграфіі. Змены і ўдакладненні ў беларускім правапісе. Асаблівасці правапісу тэрмінаадзінак.

2. Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы. Адрозненні ў будове некаторых словазлучэнняў у беларускай і рускай мовах. Тыповыя парушэнні сінтаксічных нормаў беларускай мовы.

3. Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня, багацце (разнастайнасць), лаканічнасць, дарэчнасць, выразнасць маўлення. Тэхніка і выразнасць вуснага маўлення.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК НЕАБХОДНАГА АБСТАЛЯВАННЯ

1. Мультымедыйнае абсталяванне
2. Праграмнае забеспячэнне для выканання практычных заданняў, тэстаў і кантрольных работ па сетцы Інтэрнэт.

МЕТАДЫ І ТЭХНАЛОГІІ НАВУЧАННЯ

У аспекце арганізацыі і ажыццяўлення навучальна-пазнавальнай дзейнасці асноўнымі метадамі з’яўляюцца лекцыя, ілюстрацыя, назіранне, выкананне практыкаванняў.

Стымуляванне адукацыйнай дзейнасці і фарміраванне пазнавальнай цікавасці ажыццяўляецца за кошт кантэнтнага дапасавання курса “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” дысцыплінам спецыялізацыі. Такім чынам, вывучаючы беларускую мову, студэнты паглыбляюць свае веды, якія маюць дачыненне да іх будучай прафесійнай дзейнасці.

Метады кантроля: індывідуальнае і фронтальнае апытанне, пісьмовыя кантрольныя работы, дыктоўкі, тэсты.

У працэсе навучання прымяняюцца наступныя тэхналогіі:

1. тэхналогія ўзроўневай дыферэнцыяцыі навучання;
2. выкладанне мовы як прадмета, які фарміруе мысленне чалавека;
3. тэхналогія камунікатыўнага навучання;
4. мультымедыйнае суправаджэнне адукацыйнай праграмы ў кантэксце дысцыплін спецыялізацыі.

ДЫЯГНОСТЫКА КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Вучэбнымі планамі спецыяльнасцей (па накірунках) у якасці формы бягучай атэстацыі і дыягностыкі кампетэнцый студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” прадугледжаны залік.

Вынікі бягучай атэстацыі студэнтаў ацэньваюцца адзнакамі “залічана”, “незалічана”. Здавальняючай з’яўляецца адзнака “залічана”, нездавальняючай – адзнака “незалічана”.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Для прамежкавай атэстацыі ведаў студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” і дыягностыкі кампетэнцый студэнтаў выкарыстоўваюцца наступныя формы:

1. Пісьмовы пераклад тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую.
2. Вусны пераклад (без падрыхтоўкі) адаптаваных тэкстаў па спецыяльнасці.
3. Кантрольная работа.
4. Падрыхтаванае публічнае выступленне па адным з заліковых пытанняў (працяглаць – дзве-тры хвіліны; аб’ём тэксту – 200 - 300 фанетычных слоў; тэмп маўлення – 80-100 фанетычных слоў за хвіліну).

КРЫТЭРЫ І АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНЫХ ДАСЯГНЕННЯЎ СТУДЭНТАЎ

«Залічана»

Для атрымання заліку па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен:

- ведаць граматыку беларускай мовы на ўзроўні дастатковым для транспарэнтнага вуснага і пісьмовага маўлення;
- чытаць без падрыхтоўкі тэксты на прафесійную тэматыку з выкананнем усіх арфаэпічных нормаў з хуткасцю 80-100 фанетычных слоў за хвіліну;
- разумець 90% лексікі тэкстаў, якія маюць дачыненне да галіны і дысцыплін спецыялізацыі;
- перакладаць без слоўніка адаптаваныя (канспектыўна выкладзеныя, кампазіцыйна і тэрміналагічна спрошчаныя) тэксты па спецыяльнасці на рускую мову;
- напісаць заліковую кантрольную работу з адзнакай не ніжэй за 4 (чатыры);
- выканаць кіруемыя самастойныя работы
- зрабіць публічны даклад і прэзентацыю па ўласным рэфератыўным матэрыяле.

«Не залічана»

- няўпэўненае веданне граматыкі беларускай мовы: можнасныя памылкі ў спражэнні дзеясловаў, скланенні назоўнікаў, утварэнні форм ступеняў параўнання прыметнікаў і прыслоўяў;
- адсутнасць навыкаў чытання на беларускай мове;
- адсутнасць навыкаў перакладу тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую;
- напісанне кантрольнай работы з адзнакай ніжэй за 4 (чатыры);
- адсутнасць навыкаў адвольнага вуснага маўлення;
- невыкананне ці нізкі ўзровень выканання кіруемых самастойных прац;
- нізкі ўзровень падрыхтаванасці да публічнага выступлення: наяўнасць русізмаў у спецыяльнай лексіцы, шматлікія стылёвыя і граматычныя памылкі.

ПРАГРАМНЫЯ ЗАЛІКОВЫЯ ПАТРАБАВАННІ

па вучэбнай дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)”

1. Паняцце “мова”. Функцыі мовы ў грамадстве.
2. Паняцці “родная мова” і “нацыянальная мова”.
3. Вусная і пісьмовая формы мовы. Паняцце “літаратурная мова”.
Прыметы літаратурнай мовы.
4. Беларуская мова на лінгвістычнай карце свету. Генеалагічная класіфікацыя моў.

5. Гістарычныя этапы развіцця беларускай мовы. Старажытнабеларуская мова.
6. Фарміраванне новай беларускай літаратурнай мовы ў 19 ст.
7. Беларуская мова ў 20 ст. «Беларуская граматыка для школ» Б.Тарашкевіча. Беларуская мова ў БССР. Рэформы правапісу 1933 і 2008 гг. Частковыя змены правапісу, прынятыя ў 1957 г. і выдадзеныя ў 1959 г.
8. Беларуская мова на сучасным этапе. Закон аб мовах у РБ. Асноўныя сферы функцыянавання беларускай мовы.
9. Білінгвізм. Аспекты беларуска-рускага білінгвізму.
10. Графічныя сістэмы беларускай мовы (кірыліца, лацінка).
11. Сістэма функцыянальных стыляў беларускай мовы.
12. Навуковы стыль і яго падстылі.
13. Асаблівасці фанетычнай сістэмы беларускай мовы.
14. Арфаэпічныя нормы беларускай мовы.
15. Арфаграфічныя нормы беларускай мовы.
16. Рэформы правапісу 1933 і 2008 гг. Частковыя змены правапісу, прынятыя ў 1957 г. і выдадзеныя ў 1959 г.
17. Лексічная сістэма беларускай мовы. Лексіка паводле паходжання.
18. Актыўная і пасіўная лексіка беларускай мовы.
19. Асаблівасці лексікі беларускай мовы паводле сістэмнай арганізацыі і значэння (сінонімы, антонімы, амонімы, паронімы).
20. Класіфікацыя лексікі паводле сферы ўжывання.
21. Спецыяльная лексіка беларускай мовы. Тэрміны, прафесіяналізмы.
22. Тэрміналогія і тэрмінасістэма. Прыметы і асаблівасці тэрмінаў.
23. Спосабы ўтварэння тэрмінаў, іх паходжанне.
24. Гісторыя беларускай тэрміналогіі. Слоўнікі і даведнікі.
25. Назоўнік. Несупадзенне назоўнікаў у родзе і ліку ў беларускай і рускай мовах.
26. Асаблівасці скланення прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў.
27. Канчаткі а(-я) / -у(-ю) назоўнікаў II скланення ў Р. скл. адз. ліку.
28. Прыметнік. Ступені параўнання якасных прыметнікаў.
29. Утварэнне прыналежных прыметнікаў.
30. Правапіс складаных прыметнікаў.
31. Лічэбнік. Скланенне лічэбнікаў.
32. Асаблівасці спалучэння лічэбнікаў з назоўнікамі.
33. Дзеяслоў. Граматычныя катэгорыі дзеяслова.
34. Асаблівасці спражэння дзеясловаў.
35. Дзеяслоўныя суфіксы -ава- (-ява-), -ірава- (-ырава-).
36. Утварэнне і ўжыванне дзеепрыметнікаў у беларускай мове.
37. Утварэнне і ўжыванне дзеепрыслоўяў у беларускай мове.
38. Спосабы перадачы дзеепрыметнікаў у складзе тэрміналагічных словазлучэнняў пры перакладзе на беларускую мову.
39. Правапіс прыслоўяў і спалучэнняў слоў, блізкіх да іх.
40. Сінтаксічныя нормы беларускай літаратурнай мовы.

СПІС РЭКАМЕНДАВАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная літаратура

1. Беларуская мова. Прафесійная лексіка: фізічная культура і спорт : вучэб. дапам. / М. М. Круталевіч [і інш.] ; М-ва адукацыі Рэсп. Беларусь, М-ва спорту і турызму Рэсп. Беларусь, Беларус. дзярж. ун-т фіз. Культуры ; пад рэд. М. М. Круталевіча. – Мінск : БДУФК, 2018. – 195 с.

Дадатковая літаратура

2. Азарка, В. У. Беларуская мова: спецыяльная лексіка : вучэб.-метад. дапам. / В. У. Азарка, А. С. Васілеўская, М. М. Круталевіч. – Мінск : БДПУ, 2007. – 243 с.

3. Антанюк, Л. А. Спецыяльная лексіка беларускай мовы. Тэрміналогія : вучэб. дапам. / Л. А. Антанюк. – Мінск: Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, 2005. – 99 с.

4. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Тэксты для перакладу, абмеркавання і пераказу : дапаможнік / М-ва спорту і турызму Рэсп. Беларусь, Беларус. дзярж. ун-т фіз. культуры ; [склад.: А. У. Андрэева, Ю. В. Маліцкі, В. А. Мяснікова]. – Мінск : БДУФК, 2015. – 179 с.

5. Беларуская мова (прафесійная лексіка) : вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў / Д. В. Дзятко [і інш.] ; пад агул. рэд. Д. В. Дзятко. – Мінск : Тетраліт, 2013. – 287 с.

6. Тэорыя і практыка беларускай тэрміналогіі / Г. У. Арашонкава [і інш.]. – Мінск : Беларуская навука, 1999. – 173 с.

7. Беларуская мова (прафесійная лексіка) : вучэб.-метад. комплекс для студэнтаў нефіліал. спецыяльнасцей / С. А. Вялюга, А. І. Зянько. – Наваполацк : ПДУ, 2011. – 263 с.

8. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Практыкум : вучэб. дапам. для студэнтаў нефіліал. спецыяльнасцей ВНУ / В. В. Маршэўская. – Гродна : ГрДУ, 2000. – 131 с.

9. Беларуская мова. Прафесійная лексіка. Сацыяльна-гуманітарныя навукі : вучэб. дапам. для студэнтаў устаноў выш. адукацыі / [М. Р. Прыгодзіч і інш.]. – Мінск : Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы, 2015. – 258 с.

10. Буракова, М. У. Анамастыка, тэрміналогія і фразеалогія : вучэб.-метад. дапам. для студэнтаў нефіліал. спецыяльнасцей выш. навуч. устаноў / М. У. Буракова, В. А. Ляшчынская. – Мінск : РІВШ БГУ, 2011. – 166 с.

11. Губкіна, А. В. Беларуская мова. Эканамічная лексіка : вучэбны дапам. / А. В. Губкіна, В. А. Зразікава. – Мінск : Изд-во Гревцова, 2009. – 198 с.

12. Іўчанкаў, В. І. Беларуская арфаграфія: апавяданні і гісторыі / В. І. Іўчанкаў. – Мінск : Пачатковая школа, 2010. – 302 с.

13. Красней, В. П. Беларуская тэрміналогія : зб. арт. / В. П. Красней. – Мінск : БДУ, 2011. – 215 с.

14. Лапкоўская, А. М. Сучасная беларуская батанічная тэрміналогія / А. М. Лапкоўская. – Гродна : ГрДУ, 2007. – 166 с.
15. Ляшчынская, В. А. Беларуская мова. Тэрміналагічная лексіка: вучэб. дапам. / В. А. Ляшчынская. – Мінск : РІВШ БДУ, 2001. – 254 с.
16. Ляшчынская, В. А. Студэнту аб мове: прафесійная лексіка / В. А. Ляшчынская. – Мінск : ІВЦ Мінфіна, 2003. – 243 с.
17. Смольская, Т. М. Беларуская мова. Юрыдычная лексіка : вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў па юрыд. спецыяльнасцях / Т. М. Смольская, Л. У. Хрышчановіч. – 3-е выд. – Мінск : Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы, 2016. – 239 с.
18. Энцыклапедыя для школьнікаў і студэнтаў : у 12 т. / рэдкал.: У. У. Андрыевіч [і інш.]. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2017. – Т. 7 : Беларуская мова. – 496 с.
19. Беларуская мова: прафесійная лексіка : курс лекцый / Л. А. Антанюк, Б. А. Плотнікаў. – 5-е выд., стэр. – Мінск : Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, 2008. – 238 с.
20. Беларускі правапіс: дапаможнік / І. Л. Бурак [і інш.] ; пад агул. рэд. Д. В. Дзятко. – Мінск : ТетраСистемс, 2012. – 224 с.
21. Каўрус, А. Дакумент па-беларуску / А. Каўрус. – Мінск : Беларусь, 1994. – 160 с.
22. Куліковіч, У. І. Сучасная беларуская арфаграфія. Правілы. Трэнеравачныя заданні. Кантрольныя работы. Заліковыя тэсты. Даведкі : вучэб. дапам. / У. І. Куліковіч. – Мінск : Новое знанне, 2011 – 504 с.
23. Ляшчынская, В. А. Беларуская мова. Тэрміналагічная лексіка : вучэб. дапам. для нефілар. спецыяльнасцей ВНУ / В. А. Ляшчынская. – Мінск : РІВШ БДУ, 2001. – 254 с.
24. Ляшчынская, В. А. Студэнту аб мове: прафесійная лексіка : вучэб. дапам. / В. А. Ляшчынская. – Мінск : УП ІВЦ Мінфіна, 2003. – 243 с.
25. Маршэўская, В. В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка : вучэб. дапам. / В. В. Маршэўская. – Гродна : [ГрДУ], 2003. – 274 с.
26. Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі : [афіц. выд.]. – Мінск : Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь, 2008. – 142 с.
27. Руденко, Е. Н. Белорусский язык. Профессиональная лексика : учеб. пособие для вузов / Е. Н. Руденко, А. А. Кожина, Е. Г. Задворная. – Минск : ТетраСистемс, 2005. – 381 с.
28. Старавойтава, Н. П. Беларуская мова: гісторыя і сучаснасць : вучэб.-метад. дапам. для нефілар. спецыяльнасцей / Н. П. Старавойтава. – Мінск : БДЭУ, 2006. – 181 с.

Слоўнікі

29. Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў : у 2 т. / А. М. Булыка. – Мінск : Беларуская энцыклапедыя, 1999. – Т. 1 : А–Л. – 736 с.
30. Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў : у 2 т. / А. М. Булыка. – Мінск : Беларуская энцыклапедыя, 1999. – Т. 2 : М–Я. – 736 с.
31. Глазырина, Л. Д. Русско-белорусский словарь по физической культуре и спорту / Л. Д. Глазырина, Н.Е. Костюкевич. – Минск : Бестпринт, 2013. – 494 с.
32. Касатка, А. Football. Англа-рускі-беларускі слоўнік / А. Касатка. – Мінск : Энцыклапедыкс, 2016. – 202 с.
33. Касатка, А. Носкеу. Англа-рускі-беларускі слоўнік / А. Касатка. – Мінск : Энцыклапедыкс, 2016. – 164 с.
34. Павловец, Д. Д. Русско-белорусский словарь спортивных терминов / Д. Д. Павловец, В. Н. Старченко. – Минск : Польша, 1995. – 111 с.
35. Слоўнік беларускай мовы / Нац. акадэмія навук Беларусі, Ін-т мовы і літ.; навук. рэд. : А. А. Лукашанец, В. П. Русак. – Мінск : Беларуская навука, 2012. – 916 с.
36. Смотрицкий, А. Л. Русско-белорусский словарь терминов теории и методики физической культуры. Беларуская-рускі слоўнік тэрмінаў тэорыі і методыкі фізічнай культуры / А. Л. Смотрицкий, Г. Е. Смотрицкая, О. А. Мясникова. – Минск : БГУФК, 2007. – 183 с.
37. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы / уклад.: І. Л. Капылоў [і інш.] ; пад рэд. І. Л. Капылова. – Мінск : Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2016. – 968 с.
38. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / Акад. навук БССР, Ін-т мовазнаўства ім. Я. Коласа ; пад агул. рэд. К. К. Атраховіча (Кандрата Крапівы). – Мінск : Беларуская Савецкая Энцыклапедыя, 1977–1984. – Т. 5, кн. 1 : С–У. – 633 с.
39. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / Акад. навук БССР, Ін-т мовазнаўства ім. Я. Коласа ; пад агул. рэд. К. К. Атраховіча (Кандрата Крапівы). – Мінск : Беларуская Савецкая Энцыклапедыя, 1977–1984. – Т. 5, кн. 2 : У–Я. – 608 с.
40. Ивановский, В. Я. Толковый белорусско-русско-английский терминологический словарь-минимум по волейболу / В. Я. Ивановский, Г. В. Жулкевская, В. Б. Хацкевич ; М-во спорта и туризма Респ. Беларусь [и др.]. – Минск : Армита-Маркетинг, Менеджмент, 1997. – 74 с.
41. Фізкультура і спорт Беларусі: энцыкл. давед. / В. І. Анікін [і інш.] ; адк. рэд. У. В. Захарэвіч. – Мінск : Беларуская Савецкая Энцыклапедыя, 1982. – 146 с.

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ УСТАНОВЫ
АДУКАЦЫІ ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ, ЯКАЯ Вывучаецца, з ІНШЫМІ
ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ**

Назва вучэбнай дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы аб зменах у змесце вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
1. Замежная мова	Кафедра замежны моў	Узгадніць вучэбную праграму ўстановы вышэйшай адукацыі	<p>Вучэбную праграму ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” для спецыяльнасцей:</p> <p>1-88 01 01 “Фізічная культура (па накірунках)”;</p> <p>1-88 01 02 “Аздараўленчая і адаптыўная фізічная культура (па накірунках)”;</p> <p>1-88 01 03 “Фізічная рэабілітацыя і эргатэрапія (па накірунках)”;</p> <p>1-88 02 01 “Спартыўна-педагагічная дзейнасць (па накірунках)”;</p> <p>1-89 02 01 “Спартыўна-турыстычная дзейнасць (па накірунках)”</p> <p>рэкамендаваць да зацвярджэння і да выкарыстання ў адукацыйным працэсе (пратакол ад 12.12.2019 № 7)</p>